

bedste Stumper ere vandrede paa Laane-kontoret. I det Øjeblik Manden er død og er Lig, staar denne Kvinde prisgiven den frygteligste Armod; der er for hende intet Sted, hvor hun kan gaa hen og faa Hjælp uden hos Fattigvæsenet. Hvis denne Kvinde med 2, 3 eller 4 Børn nu gaar til det kristne Samfunds Fattigvæsen og beder om Hjælp til sig og sine Børn, saa svarer Samfundet med at fratage hende hendes borgerlige Rettigheder og sætter den sorte Kokarde paa hende, og hvis hun møder, vanker der som Regel knubbede Ord, navnlig her i København og en Række Steder ude paa Landet, hvor der hos Embedsmændene ikke er megen Forstaaelse af de fattiges Nød. Jeg kunde ønske, at vi kom dertil, at de Mænd eller Kvinder — det burde for Resten i mange Tilfælde være Kvinder —, som stode for at bistaa de fattige, som kom til det offentlige Fattigvæsen, bleve instruerede om, at de have med Mennesker at gøre, og at de have at behandle dem ordentlig. Det gælder, som jeg siger, baade om mange Fattigforstandere her i København og om mange Sogneraadsmænd ude paa Landet. Gangen fra Hjemmet til Fattiggaarden er ofte frygtelig for hende, og derfor sker det saa ofte, at saadanne Kvinder ikke gaa til Fattigvæsenet, i Reglen sulte eller halvsulte baade de og deres Børn, og mange af disse Børn dø derfor som Følge af Mangel paa tilstrækkelig Pleje og Ernæring, skønt Konen gør sit bedste. Denne Kvinde, som er brav og hæderlig og har holdt sig fri af Fattigvæsenet, vil ikke, at hendes Børn skulle hente Brød paa Fattiggaarden, hun holder sig oppe og kæmper til det yderste, og Børnene gaa ud at arbejde. Jeg siger, at naar disse Kvinder komme i Sygdomstilfælde, staa de endnu mere prisgivne Nød og Fattigdom. Saa er der de velgørende Foreninger; men de have saa mange andre Opgaver; her har Samfundet en Pligt. Enker efter Mænd, der ere omkomne ved Ulykkestilfælde eller som Følge af Sygdomstilfælde, enligt stillede hæderlige Mænd og Kvinder med Børn bør have Hjælp af det offentlige uden at behøve at komme ind under Fattigvæsenet, uden at behøve at faa hæftet den sorte Kokarde paa sig. Hvor mange er der? Statistisk Aarvog for 1901 oplyser, at der her i Landet er 100,527 Enker imod 43,950 Enkemænd; det er Tal, der vistnok i nogen Grad belyse den Udbygning, der finder Sted af Arbejderklassen. Naar Mændene af forskellige Aarsager tidligere rives bort, er det maaske, fordi der

undertiden ikke er megen Modstandsevne overfor visse Fristelser, men Hovedaarsagen er den lange Arbejdstid for Manden, den Udbygning, han har været Genstand for i Ungdomsaarene, og daarlige Værksted- og Fabrikforhold mange Steder; derfor er der saa urimelig mange Kvinder, der i 30—40 Aars Alderen blive Enker; deres Mænd falde bort, og saa staa de alene uden Adgang til at skaffe sig Hjælp fra det offentlige, medmindre de fraskrive sig deres borgerlige Rettigheder. Det er prisværdigt, at der er dannet en Række Foreninger til at tage sig af disse Kvinder, Enker og ulykkeligt stillede Mødre, og heldigvis har man i de senere Aar indset, at disse Kvinder fortjene Støtte af de fri Fattigkasser rundt omkring i vore Byer; navnlig de Byer og de Byraad, hvor Socialdemokraterne have Sæde, have i stedse stigende Grad hjulpet disse Kvinder. Vi kunne godt sige, at ingen gaar uhjulpen bort fra de fri Fattigkassers Bestyrelse. Deres økonomiske Evne kan være mangelfuld, men de gøre, hvad de kunne.

Jeg vil for øvrigt benytte Lejligheden til at takke den højtærede Indenrigsminister for det Forslag, som er fremkommet til Forandring af de fri Fattigkasser og for hele den Stilling, som den højtærede Minister har taget til denne Sag, men jeg kunde ønske, forinden vi faa dette Spørgsmaal til Forhandling her i Tinget, at gøre opmærksom paa, hvilke store sociale Spørgsmaal her foreligge. Vi maa udruste disse Institutioner i stærkere Grad end hidtil, for at de virksomt og effektivt kunne komme de vedkommende Hjem til Gavn. Det ærede Medlem for Kellersup (Jensen-Knudstrup) berørte forleden Spørgsmaalet om de vanrøgtede Børn, som vi havde at gøre med i forrige Samling. Jeg er det ærede Medlem som adskillige andre Medlemmer Tak skyldig, ogsaa den højtærede Justitsminister, fordi de have været med til at rejse dette Spørgsmaal, idet jeg dog mener, at vort Parti har i nogen Grad, maaske endog i betydelig Grad, Æren for ved vor Kritik at have faaet Samfundet til at tage sig af dette Spørgsmaal. Jeg tror, at en Opgave og Virksomhed, sideordnet med Værgeraadene, kan faas ved at støtte Enkerne og de enligstillede Kvinder saaledes, at deres Børn ikke glide ud. Det gælder om at udruste dem saaledes, at hvor der er mange Børn, maa den vedkommende Enke passe Hjemmet og ikke tvinges til, for at skaffe Børnene Underhold, at forlade Hjemmet. Det er Tilfældet i Tusinder af Tilfælde, af de 100,000